

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота
магістра

на тему: Використання історичного досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах реформи освіти

Виконав: студент 2 курсу, групи ОПН-2м спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки
Валантир Ю. М.
Керівник Тягур В.М.
Рецензент Тищенко В.П.

Мукачево – 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ З ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	10
1.1. Основні характеристики процесу реформування освіти	10
1.2. Міжнародний досвід проведення освітніх реформ з підготовки вчителів початкової школи	19
1.3. Історичні аспекти проведення реформ з підготовки вчителів початкової школи на Україні	41
Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ З УПРАВЛІННЯ ПІДГОТОВКОЮ СПЕЦІАЛІСТІВ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	45
2.1. Аналіз процесу з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи	45
2.2. Рекомендації щодо використання історичного досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах реформи освіти	55
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Актуальність теми. Для оновлення сучасної освітньої системи, духовного відродження прогресивних вітчизняних традицій, необхідно всебічне вивчення та творче використання історичного досвіду з виявленням ступеня соціальної значущості досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи, що відображає не тільки рівень культури навчання в початковій школі, а й стан загальноосвітньої, управлінської і духовної культури. В силу цього, соціально-історичний аналіз формування та розвитку досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи представляє особливий інтерес, тому що створює передумови для осмислення закономірностей цього процесу і одночасно дає орієнтири для рефлексії контурів сучасної освітньої політики, ефективність якої залежить від розуміння сутнісних властивостей її об'єкта – системи освіти. Перш за все, важливо врахувати, що освітня політика носить історичний характер, тому необхідний теоретичний аналіз з критичним осмисленням як позитивного, так і негативного досвіду її різних аспектів. Визначивши зміст кожного з них з урахуванням уроків минулого, можна вибудувати оптимальну для особистості і суспільства освітню систему. Саме тому високу наукову і практичну актуальність має комплексне вивчення і узагальнення багатющого вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо формування інтелектуального потенціалу суспільства, що становить одну з основних функцій початкової школи.

Вивчення вітчизняної історії освіти під кутом зору нових соціально-економічних, педагогічних та управлінських завдань набуває в сучасних умовах суспільну значимість і актуальність.

На державу покладається завдання щодо забезпечення інтеграції української системи освіти в світовий освітній простір з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду і традицій.

Наукове дослідження проблеми актуалізується особливостями входження України в ринкові відносини і новими потребами в кваліфікованих кадрах,

зміною економічних і соціальних вітчизняних інститутів, а також перехідним періодом вітчизняної історії.

Актуальність і наукова значимість теми, її недостатня розробленість визначили мету і завдання дослідження.

Мета роботи на основі комплексного вивчення історичного досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи дати характеристику системи управління підготовкою учителів початкових класів в сучасних умовах реформи освіти.

Використання історичного досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах реформи освіти

Завдання роботи: – розглянути історію генези і еволюції початкової школи як складової цілісного соціально-історичний процесу розвитку країни;

– обґрунтувати теоретико-методологічні підходи та вивчити можливість застосування (запозичення) західного досвіду з побудови ефективних моделей з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи;

– розробити практичні рекомендації для реалізації ефективних процесів з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах реформи освіти.

Об'єктом дослідження є, виходячи з історичного досвіду, управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах реформи освіти.

Предмет дослідження – є механізми впровадження (управлінські рішення по впровадженню) державних програм реформування підготовки спеціалістів початкової школи у вітчизняній і зарубіжній практиці.

Для вирішення визначених завдань та досягнення мети нами було використано комплекс методів досліджень: основу дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціальних історичних методів наукового пошуку. Різноманітність досліджуваного матеріалу зажадало використання різних підходів і методів у їх органічній єдності. У роботі застосовуються методи порівняння, аналогії, прогнозування, узагальнення та використовуються

офіційна статистика і документація (офіційні доповіді та аналітичні матеріали представників систем освіти).

Осмилення поставлених в дослідженні проблем спирається на принципи історизму, об'єктивності, системності, цілісності, які передбачають вивчення процесу формування та розвитку системи управління підготовкою спеціалістів для початкової школи у всій сукупності фактів, проаналізованих у логічній і хронологічній послідовності. Використання всіх цих методів дало можливість здійснити системний, конкретно-історичний аналіз розвитку управління підготовкою спеціалістів для початкової школи і отримати приріст історичних знань, заснованих на достовірних наукових результатах.

Теоретичне значення досліджень полягає в тому, що: перш за все, в самій постановці проблеми ще неопрацьованою в сучасній історичній науці і визначається тим, що справжня робота є історико-системним дослідженням. Комплекс питань, об'єднаних предметом, метою і завданнями дослідження, узагальнюється в даних хронологічних рамках вперше. У дослідженні сформульовано цілісне уявлення про генезис і еволюцію системи управління підготовкою спеціалістів для початкової школи, в тому числі моделях підготовки кваліфікованих кадрів в різні епохи.

Представлений конкретно-історичний аналіз результатів, змісту, форм реалізації управління підготовкою спеціалістів для початкової школи, суспільно-педагогічного руху, приватних ініціатив, виявлено і досліджено спадкоємні зв'язки, національні особливості, суперечності, передумови, тенденції формування та розвитку.

Практична значущість дипломної роботи полягає в тому, що: сформульовані висновки і узагальнення, що містяться в роботі, можуть бути використані для надання методичних рекомендацій фахівцям з реалізації завдань з реформування освіти на основі історичного досвіду в єдину систему багатофункціональної підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих кадрів. Узагальнений і систематизований матеріал дослідження набуває особливої значущості в сучасних соціально-економічних умовах при

використанні вітчизняного і зарубіжного досвіду з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи і впровадження його методичних рекомендацій в окремих регіонах освіти, забезпеченні діяльності в освітній сфері в процесі формування умов для підвищення ефективності управління підготовкою спеціалістів для початкової школи.

Організація дослідження проводилось на базі Хустської загальноосвітньої школи I-III ступенів №4 Хустської міської ради Закарпатської області, кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Мукачівського державного університету міста Мукачева Закарпатської області, бібліотеки Мукачівського державного університету.

Результати дослідження впроваджено у навчально-виховний процес, організацію і проведення уроків та позакласних занять для студентів на спеціальності «Початкова освіта» кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Мукачівського державного університету міста Мукачева Закарпатської області, обговорювались на засіданнях методичного об'єднання вчителів початкових класів Хустської загальноосвітньої школи I-III ступенів №4 Хустської міської ради Закарпатської області, обговорювались під час виступів на студентському науково-методичному семінарі, 26 квітня 2018 р., Мукачево, на III Міжнародній науково-практичній конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції», 24-25 жовтня 2019 р., Мукачево, на II Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах», 07 листопада 2019 р., м. Мукачево.

Публікації: Валантир Ю.М., Тягур В.М. Організаційно-управлінські тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європи / Ю.М. Валантир, В.М. Тягур // Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, 24-25 жовтня 2019 р., Мукачево / Ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.) та інш. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2019. – С. 73-75.

Валантир Ю.М., Тягур В.М. Основні тенденції розвитку освіти в Польщі / Ю.М. Валантир, В.М. Тягур // Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторах: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2019 р., Мукачево / Ред. кол.: В.І. Кобаль (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2019. – С. 13-16.

Структура роботи: робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 88 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. додаток розміщених на 10 сторінках. Список використаних джерел займає 9 сторінок і складає 80 найменувань.

ВИСНОВКИ

Проблема освіти хвилює сьогодні не тільки педагогічну громадськість України. Їй приділяють велику увагу вчені, суспільно-політичні діячі, представники засобів масової інформації, так як освіта – найважливіший фактор розвитку суспільства, значення якого для майбутнього країни важко переоцінити. При цьому навчання є змістовним центром, навколо якого повинна розвиватися будь-яка діяльність, організовуватися виховний процес в цілому.

1. У процесі розгляду історії еволюції початкової школи як складової цілісного соціально-історичного процесу розвитку країни її системного аналізу процесу розвитку глобальних проблем сучасності, з урахуванням внутрішньої суперечливості було показано, що перспективна система освіти повинна володіти рядом принципово нових якостей.

2. Реформування освіти на сучасному етапі передбачає врахування закордонного досвіду та вироблення на основі нього власних, фундаментальних принципів щодо здійснення модернізаційних заходів. Разом із цим зарубіжний досвід реформування засвідчує, що реформи впроваджували десятиліттями, а перші позитивні результати проявлялися через певний час. Запорукою успішної реалізації розпочатої в Україні освітньої реформи є чітке розуміння державою, політиками та громадськістю кінцевої мети та шляху її досягнення; співпраця за усіма напрямками реформування, належне фінансування освітньої галузі.

3. Здійснений аналіз сучасних підходів до підготовки майбутніх вчителів початкової школи в окремих країнах Європи уможлиблює виокремлення тих тенденцій, які характерні для європейської освіти: підготовка педагогів у вищих навчальних закладах, двоступенева освіта, розвиток у студентів навичок працювати з учнями з урахуванням соціокультурних особливостей, формування у них готовності до професійної мобільності, до навчання впродовж усієї професійної діяльності, створення умов для стажування за кордоном. Прогресивні ідеї зарубіжного досвіду можуть враховуватися у вітчизняній практиці підготовки вчителів. Подальші наукові розвідки можуть бути

спрямовані на дослідження змістового наповнення навчальних програм підготовки вчителів та особливостей організації навчального процесу у вищих навчальних закладах країн Європи.

4. Таким чином, одним із завдань управління системою освіти з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах реформи освіти є формування нового бачення освітніх проблем усіма його учасниками. Адже сьогодні освіта стає однією з форм суспільної практики, особливою сферою, яка набуває своїх інтересів, цілей, цінностей і політики. У сучасних умовах основні напрями реформування системи управління освітою вбачаються в чіткому визначенні компетенцій, повноважень і відповідальності органів управління всіх рівнів, забезпеченні їхньої взаємодії; переході від розпорядчого до регулюючого управління системою освіти; розвитку державно-громадських форм управління освітою. Для успішного досягнення поставлених завдань необхідно вирішувати проблему підготовки управлінських кадрів, які здатні управлінську діяльність наповнити новим змістом: партнерством, комунікацією, участю, відповідальністю. Кожному напрямку розвитку системи освіти необхідні не тільки масова перепідготовка кадрів для освоєння конкретних нових компетенцій, а й спеціальна підтримка мережевої взаємодії, лідерських проєктів, інновацій та ініціатив вчителів, викладачів, освітніх організацій.

Необхідно продовжувати впровадження сертифікаційних процедур для вчителів початкової школи, а особливо для тих, що освоюють цифрові технології і ресурси, методики подолання навчальної неуспішності, методики розвитку інтересу і мотивації, а також методики формування універсальних компетенцій. Сертифікація може проводитися як після проходження курсів підвищення кваліфікації, так і на основі самопідготовки. Проводити розробку і реалізацію високотехнологічних програм педагогічної освіти з посиленою практичною складовою.

Необхідно здійснювати грантову підтримку спільнот професійного розвитку педагогів і керівників (в кожному регіоні), спрямованих на

впровадження інновацій, підвищення якості освіти, на просування в рамках національної системи освіти.

Успішність освітнього реформування з управління підготовкою спеціалістів для початкової школи в сучасних умовах в Україні можлива за умови забезпечення належного наукового забезпечення й пропозицій освітніх змін вітчизняними науковцями-експертами та їх урахування освітніми політиками й авторами-реформаторами з підтримкою на законодавчому рівні. Інакше поспішність у підготовці до реформ та недостатня експериментальна перевірка запланованих перетворень (або її відсутність) призведе до ризикованого експериментування на шкільництві у масштабах усієї країни (свідченням цього є прорахунки і помилки у переважній більшості польських реформ).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>